

MÜSİAD AVUSTURYA - MACARİSTAN İŞ GEZİSİ RAPORU

KASIM 1997

MÜSİAD

MÜSTAKİL SANAYİCİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

MÜSİAD ARAŞTIRMA RAPORLARI-25

MÜSİAD AVUSTURYA-MACARİSTAN İŞ GEZİSİ RAPORU (25-28 EYLÜL 1997)

KASIM 1997

MÜSİAD

(MÜSTAKİL SANAYİCİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ)

Adres: Mecidiye Cad. No: 7/50, Mecidiyeköy - 80310 İSTANBUL

Tel: (0.212) 213 61 00 Fax: (0.212) 213 78 90

Hazırlayan

Dr. Ömer Bolat

MÜSİAD Genel Sekreteri

Serdar Çam

MÜSİAD Genel Sekreter Yardımcısı

ISBN 975 - 7215 - 19 - 8

İç Düzen

Sina 532 51 79

Kapak

Alternatif Tanıtım 288 49 81-82

Baskı

Eksen 613 86 30

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	1
AVUSTURYA VE MACARİSTAN HAKKINDA GENEL BİLGİLER	2
AVUSTURYA GEZİSİ (25-27 Eylül 1997)	3
MÜSİAD Heyetinin İş Görüşmeleri	9
9. AGİT Toplantısı	12
MACARİSTAN GEZİSİ (27-28 Eylül 1997)	15
Orta Avrupa'ya Açılmada Yeni Üs: Macaristan Pazarı	16
Gezi ile ilgili Bazı Katılımcı İşadamlarının Görüşleri	20
AVUSTURYA EKONOMİSİ VE TÜRKİYE İLE DIŞ TİCARETİ	21
MACARİSTAN EKONOMİSİ VE TÜRKİYE İLE DIŞ TİCARETİ	27

Giriş

MÜSİAD yoğun dış geziler programına 25 - 28 Eylül '97 tarihinde Avusturya - Macaristan iş gezisi ile devam etti. Günümüzün akıncıları olan işadamlarımızdan 50 kişilik bir heyetle bu geziyi gerçekleştiren MÜSİAD için Avusturya, Macaristan tesadüfi belirlenmemiş, hedef ülkeler olarak seçilmişlerdi. Bu iki ülke Türkiye'nin bugün en büyük ticari ortağı olan Batı Avrupa ülkeleri ile arasındaki ticari ve kara ulaşımını sağlayan köprüler konumundadır. Ayrıca Avusturya'daki 160 bin Türk'ün, ve genelde 200 bin müslümanın varlığı, bunlarla yapılacak ticari çalışmalar, Avusturya'nın Orta ve Batı Avrupa pazarlarına, Macaristan'ın ise eski Doğu Bloku ülkelerine açılımındaki ihtisaslaşma ve aracılık rollerinden istifade etme, ve nihayet Avrupa'nın muhtelif yerlerinden gelen Türk işadamları ile ortak ticaret ve yatırım imkanlarının görüşülmesi, Viyana'da buluşmanın ardındaki en önemli saiklerdi.

Hiç unutulmamalıdır ki, atalarımızın 150 yıl hüküm sürdüğü bu ecdat yadigarı beldeleri, onların eserlerini görmek, heyetimizi Avusturya - Macaristan gezisine katılmaya ikna etmede etkili olmuştur.

MÜSİAD

2

AVUSTURYA-MACARİSTAN İŞ GEZİSİ

Avusturya ve Macaristan Hakkında Genel Bilgiler

	Avusturya	Macaristan
Nüfusu	: 8.065.000 kişi	10.381.000 kişi
Nüfus artış oranı	: % 1,3	% -0,1
En büyük şehirleri	: Viyana (1,6 milyon kişi)	Budapeşte (2,5 milyon kişi)
Yüzölçümü	: 83.855 km ² (% 48'i ormanlı kaplı ve göller ülkesi, 88 göl var)	93.030 km ²
Başkenti	: Viyana	Budapeşte
Gayri Safi Milli Hasıla	: 225,5 milyar \$	48,1 milyar \$
Kişi Başına GSMH	: 27,840 \$	4,720 \$
GSMH Yıl. Büy. Or. (1996)	: % 1,7	% 1,5
İhracatı	: 60 milyar \$	16 milyar \$
İthalatı	: 70 milyar \$	18,6 milyar \$
Enflasyon Oranı	: % 1,7	% 24
Turizm Geliri	: 14 milyar \$	2,2 milyar \$
Türkiye ile Dış Ticareti (1996 sonu) İhracatımız	: 287 milyon \$ (1995'e kıyasla % 4,2'lik artış)	84,3 milyon \$ (1996 ilk on ay)
İthalatımız	: 531,4 milyon \$ (1995'e kıyasla % 80,7'lik artış)	80,7 milyon \$ (1996 ilk on ay)
Başlıca İhraç Ürünlerimiz	: Örümemiş giyim eşyası, sebze ve meyveler, müstahzarları, deri eşya, elektrikli makineler, otomotiv ve yan sanayi, tuz, kükürt, çimento	: Örme giyim eşyası, sentetik suni filamentler, elektrikli makineler, örümemiş giyim eşyası, ayakkabı, pamuk, tütün, sentetik suni devamsız lifler, jeans pantolon
Başlıca İthal Ürünlerimiz	: Kazanlar, makineler, kağıt, karton, elektrikli makineler, plastikler, demir-çelik, kimyevi maddeler, organik kimyasallar	: Hububat, demir-çelik, plastikler, kağıt, karton, organik kimyasallar, elektrikli makineler, otomotiv ve yan sanayi
Dinleri	: % 78 Katolik % 5 Protestan % 2,5 Müslüman (160 bini Türk olmak üzere 200 bin Müslüman) % 14,5 Diğerleri ve bilinmeyen	: % 65 Katolik % 25 Protestan % 3 Ortodoks 30.000 Müslüman resmen tanınıyor.
Milli Para Birimi	: Şiling (1 Şiling = 14.000 TL)	Forint (1 Forint = 900 TL)
Dış Ekonomik-Politik Konumu	: Avrupa Birliği'ne 1 Ocak 1995'de tam üye oldu. Türkiye ile sanayi ürünleri dış ticaretinde karşılıklı olarak gümrük tarifeleri uygulanmamaktadır. Tarım ürünlerinde AB'nin sınırlayıcı hükümler içeren Ortak Tarım Politikası hükümleri uygulanıyor. Serbest bir Kambiyo politikası vardır.	: NATO ve AB'nin ilk genişleme dalgasında yer alacağı açıklanmıştır. Türkiye ile sanayi ürünlerinde serbest ticaret anlaşması imzalamıştır. Bu anlaşmanın yıl sonuna kadar Parlamento'da onaylanması gerekmektedir. Kambiyo rejimi nispeten serbestleşmiştir. 1996 yılında 2 milyar dolar olmak üzere 1990-96 döneminde 15 milyar dolar yabancı sermaye girişi olmuştur.

Avusturya Gezisi

(25 - 27 Eylül 1997)

25 Eylül 1997 sabahı İstanbul Hava Yolları ile hareket eden MÜSİAD üyesi 50 işadamımızdan oluşan heyetimiz Salzburg'a, oradan da Viyana'ya uçtu. Öğle saatlerinde şehre varan heyetimiz otobüs ile Viyana şehir turu yaptı. İlk durağımız eski maden ocağı olan, 1912'de patlama ile oluşmuş Modling'de Seegrotte yeraltı gölüydü. 1944 yılında Hitler tarafından savaş uçağı yapımı için kullanılmış yeraltı gölleri ve mağaralarından oluşan bir yer. Heinkle 161 tipi uçaklar yerin altında üretilerek göllerden yüzdürülmekte ve uzun koridorlardan taşınarak dışarıda kanat ve gövde montajları yapılmıyordu. Hitler'in doğum yeri olan Avusturya aynı zamanda 1945 yılında ikinci dünya savaşında kullanılan jet uçakların üretimini de gerçekleştirmiş.

Seegrotte madeninin Ziyareti (II. Dünya Savaşında savaş uçaklarının üretildiği yer)

AVUSTURYA-MACARİSTAN İŞ GEZİSİ

MÜSİAD

4

Burada saate 1000 km'ye varan jet uçağı üretimi de yapılmış, ancak uçurulmadan savaş bitmiş. Rusların Avusturya'yı işgali sırasında bu fabrika Almanlar tarafından Rusların eline geçmesin diye havaya uçurulmuş.

Seerotte'den sonra şehir merkezine yönelen otobüsümüz her karışı tarih dolu olan Viyana'nın Merkezini gezdi. Son İmparatorun yaşadığı Schönbrunn Sarayı'nın ihtişamı ve bahçesi heyeti etkilemişti. Ancak, Kahramanlar meydanında bulunan Leh komutanının atı altında ezilmiş Osmanlı askerinin heykeli ve yere düşmüş sancağı ile heyetimiz duygulandı, dört yüz yıl önce at sırtında bu kapılara gelen dedelerimizin ruhuna fatiha okudu.

*Schönbrunn
Sarayı,
Viyana*

Caddeleri, binaları, Milli Kütüphanesi, Belediye Sarayı ve Parlamentosu, tüm binaları tamamı ile tarihi olarak kalmış ve yeni yapılanlar yada restore edilenler de aslına uygun olarak mimari özelliği korunmuş.

Bir Türk restoranında yenilecek olan akşam yemeği saatine kadar yol yorgunluğunu dikkate almaksızın heyetimiz Viyana'da dolu dolu bir program ile ziyaretlerde bulundu.

Genel olarak Avusturya yeşil orman örtüsü ile kaplı topraklarının % 50'den fazlası orman. Bu hususu özellikle heyetimiz Salzburg havaalanına inerken gözlem-

leme imkanı buldu. Diğer bir dikkati çeken görünüm ise Avusturya'nın nerede ise Almanya'nın kopyası olması. Ayrıca heyetimizin çok hoşuna giden ve Türkiye'deki bir takım çevrelerin de görmesini arzuladığı husus da Avusturyalıların iyi günler ve merhaba (gutentag) yerine "Grüßgot" yani bizim dilimizde Selamün Aleyküm (Allah'ın Selamı) şeklinde selamlamasıydı. Almanya'nın güneyinde ve Avusturya'da çok yaygın olarak kullanılan bu sözcüğü hepimiz sık sık çarşıda, pazarda ve resmi toplantılarda kullanma zevkini tattık.

Avusturya, "Ormanlar ve göller ülkesi"

Akşam yemeğini Avusturya'daki Türk işadamları derneği üyeleri ile yedikten sonra Renaissance Wien Hotel'ine yerleşerek günü tamamlamış olduk. Yaklaşık olarak 150 kadar Türk işadamlarını ağırlayacak olan otelimiz bir gün öncesinden Viyana semalarına al bayrağımızı dalgalandırmıştı.

Viyana Belvedere Sarayı, Helden Meydanı, Saray Kapıları, İmparator Sarayı, Sanat Müzesi, Ring Meydanı, Aziz Stephen Katedrali ve Schönbrunn ile tanınmakta.

Diğer bir önemli caddesi ise "Türken Strasse." En çok şehit verdiğimiz bölgeden geçen sokağın ismi. Viyana'da Türkler için önemli bir yer ie "Naschmarkt." Burası çoğunluğu Türklerden oluşan pazar yeri. Düzenli olarak her gün taze meyve

ve sebze satışının yapıldığı pazara Türkler hakim. Avusturya'da resmi kayıtlara göre 160 bin Türk vatandaşı yaşamakta. Diğer Müslüman Ülkelerden gelenlerle ülkedeki toplam müslüman sayısı 200.000'e ulaşmakta, bu rakam toplam nüfusun % 2,5'ünü oluşturmaktadır.

Merzifonlu Kara Mustafa Paşa'nın Otağı

Viyana'nın, Türklerin kuşatmasından kurtuluşunun 300. yılı kutlamaları anısına Leopoldsberg'e 12 Eylül 1983'te astıkları levha

Viyana gezisinin ikinci gününde, önce 165 metre yüksekliğindeki Tuna televizyon kulesi gezildi, buradan da Cuma namazını kılmak üzere Viyana İslam Merkezine gidildi. Cuma namazı sonrası Merkezin toplantı salonunda heyetimiz görüşmeye gelen Türkler ile bir toplantı yaptı, Genel Başkan Erol Yarar Bey bir konuşma yaparak iş dünyasının ve işadamlı olmanın önemini anlattı.

Buradan Leopoldsberg tepesinde Merzifonlu Kara Mustafa Paşa'nın 2. Viyana Kuşatmasında otağ kurduğu tepe ziyaret edildi ve öğle yemeği yenildi. Şehri kuşbakışı kontrol altında tutan bu tepeye bir kilise kurulmuş ve her yıl Viyana muhasarasından kurtuluşun kutlamaları yapılıyor. Aynı yerde galibiyetleri anısına küçük bir kilise inşa edilmiş. Kilisenin en ilginç yanı Meryem Ana'nın Hilali ayağının altına al-

diğini gösteren bir heykelin bulunması. Bu konu hakkında orada duran rahip'den bilgi alan heyete konunun yanlış anlaşılması gerektiğini ve İncil'den bir pasaj göstererek aslında Meryem Ana'nın aya doğru yürüyüşünü simgeleyen bir heykel olduğunu anlattı. Duygulu bir ziyaretten sonra heyetimiz tekrar buluşmak üzere şehir merkezinde Maria Hilfers-tasse'de bulunan mağazaları gezmek üzere dağıldı.

Akşam ise Viyana'ya çeşitli ülkelerden gelmeye başlayan Türk İşadamlarının bir kısmı ile Türkiye'den gelen 50 kişilik heyet katıldı. Firmalar birer birer temsilcileri tarafından neşeli bir ortamda tanıtıldı, yoğun bir şekilde katılımcılar karşılıklı kartvizit alış verişinde bulundu, dağıtıldı. 3'er aylık dönemlerde yapılan genişletilmiş iştişare toplantılarında geziye katılan Avrupa'daki Türk İşadamları yurtdışı temaslarını geliştirmenin yanı sıra Türkiye'deki MÜSİAD üyeleri ile tanışma imkanı buluyorlar, ya da tanıdıkları İşadamları ile iş görüşmeleri yapabiliyorlar. İşte bu buluşmalar vesilesi ile son derece sıcak ve samimi ortamlar ortaya çıkmaktadır.

MÜSİAD heyeti Viyana Kuşatmasının yapıldığı tepeyi ziyaret etti. (Leopoldsborg)

Viyana'nın Tarihçesi

Viyana, Tuna kıyısının Kuzeyinde bulunan Germanyan kabilelerine karşı güç duvarı oluşturulmak üzere Romalılar tarafından kurulan bir kamp ile Milat'dan sonra 100 yılında yerleşim alanı olarak temelleri atılmış, daha sonra Roma İmparatorluğu'nun çökmesi ile Roma'lılar askerlerini geri çekmiş.

10. yüzyılda bir müddet bölgeyi kontrol altında tutan Macarlardan sonra İmparator Otto doğunun sınırını oluşturmak üzere Ostarrichi modern Almanca'da "Österreich" isminde tampon bir bölge kurdu.

ticari avantajlara da dönüştürmeyi başarmış ve doğu-batı blokları arasındaki ticarete uzmanlaşarak, aracılık fonksiyonunu yürütmüş ve kendi lehine önemli yararlar sağlamıştır.

MÜSİAD heyeti 165 metre yüksekliğinde Tuna nehri döner kulede

MÜSİAD HEYETİNİN İŞ GÖRÜŞMELERİ

MÜSİAD ile Avusturya Odalar Birliği İşbirliği Yapma Kararı Aldı

MÜSİAD Başkanı Yarar başkanlığındaki Türk heyeti Avusturya Odalar Birliği'ni ziyaret ederek, Dış İlişkiler Müdürü Egon Winkler ve Güneydoğu Avrupa Ülkeler Direktörü Dr. Leopold Birstinger ile bir görüşme yaptı.

MÜSİAD heyetinin ziyaretinden memnuniyet duyduklarını ve Türkiye'nin gelişen ekonomisi ile Avusturya arasındaki karşılıklı dış ticaretin 1995 ve 1996 yıllarında hızla arttığını belirten Odalar Birliği Dış İlişkiler Müdürü Winkler, MÜSİAD ile hem kurumsal işbirliğini geliştirmeye, hem de Avusturyalı işadamlarını MÜSİAD üyeleri ile buluşturulmasını sağlamaya hazır olduklarını belirtti. MÜSİAD'lı işadamlarının Avusturya ile ticarete karşılaştıkları güçlüklerin çözümüne ve vize kolaylığı sağlanmasına çalışacaklarını belirten Winkler, Türki-

ye'ye hidroelektrik santral yapımı teknolojisi, kimyevi maddeler, makineler, kağıt-karton, plastik ürünleri ve demir-çelik ürünleri ihraç etmeye hazır olduklarını bildirdi.

Avusturya Odalar Birliği'ni ziyaret

MÜSİAD Başkanı Yazar da Avusturya Odalar Birliği'nin MÜSİAD ile işbirliğini geliştirme kararına teşekkür etti ve iki ülke arasındaki ekonomik ilişkileri geliştirmek amacıyla bu geziyi düzenlediklerini belirtti. Yazar, Avusturya'ya bu defa askeri fethi değil, yatırım ve ticaret köprüsü kurmaya, ekonomik işbirliğinde dostluk eli uzatmaya geldiklerini söyledi. Avusturya'nın komünizm sonrası dönemde Orta Avrupa'ya açılmak için altyapı, finans ve haberleşme imkanlarıyla ideal bir üs olduğunu ve bu çerçevede 400 çok uluslu yabancı firmanın Avusturya'yı üs olarak seçtiğini belirten Yazar, Türk işadamlarının da bu trendin içinde olduğunu ifade etti. Türkiye olarak Orta Asya'daki Müslüman Türk Cumhuriyetlerinde sahip olduğumuz kültürel ve ekonomik avantajlardan yararlanmak isteyen Avusturyalı işadamlarını Türkiye'ye davet eden Yazar, Avusturya Eximbank'ının Türkiye'ye ihracatta dolu olan ama Orta Asya Cumhuriyetlerine açık olan kredi hatlarından ortaklaşa yararlanılması gerektiğine işaret etti. İşadamlarına vize kolaylığı sağlanmasını talep eden Yazar, özellikle karşılıklı dış ticarete 1996 yılında Türkiye

aleyhine anormal şekilde artan dengesizliğin giderilmesi gerektiğini vurguladı (ihracatımız 1996'da % 4,2'lik artış (287 milyon \$) kaydederken ithalatımız % 80,7'lik artış (531,4 milyon \$) göstermiş, böylece dış açık % 43,8 oranında artmıştır (-244,4 milyon \$).

Viyana Ticaret Odasının MÜSİAD heyeti ile görüşmesi

Viyana Ticaret Odası'nda Sektörel İş Görüşmeleri

MÜSİAD heyeti ayrıca Viyana Ticaret Odası'nı ziyaret ederek, Avusturyalı işadamları ile ikili iş görüşmeleri yaptılar. Özellikle tekstil, gıda, ulaştırma ve oto yedek parça sektörlerinde somut temasların yapıldığı bu görüşmelere MÜSİAD adına Genel Başkan Erol Yazar, Avusturya heyeti adına ise Viyana Ticaret Odası Ticaret Müdürü Dr. Fritz Aichinger başkanlık ettiler. 70.000 üyesi olan ve üyelerinin yıllık 650 milyar Şiling cirosu bulunan Viyana Ticaret Odası'ndaki görüşmeler verimli geçti.

Sektörel iş görüşmeleri: Viyana Ticaret Odası

9. Avrupa Genişletilmiş İstişare Toplantısı (AGİT)

27 Eylül Cumartesi günü Renaissance Wien Hotel'de Avrupa'nın çeşitli ülkelerinden Hollanda, Avusturya, Almanya (Hamburg, Berlin, Münih, Mannheim, Frankfurt, Köln) Fransa, İngiltere ve Yunanistan'dan gelen 95 Türk sanayici ve işadamı ile MÜSİAD heyetinin yaptıkları iş görüşmelerinde ortak ticaret ve yatırım projeleri tartışıldı. Avrupa'daki Türk işadamlarının Türkiye'den daha fazla ithalat yapmaları, ortaklaşa gıda market zincirleri, tekstil mağazalar zinciri kurulması gibi projeler anlatıldı ve fizibilite hazırlıklarına başlanması kararlaştırıldı.

Açılışı ev sahibi olarak Avusturyalı işadamı Ayhan Bakan yaptı. Daha sonra sıra ile MÜSİAD Genel Başkan Yardımcısı Natik Akyol ve Viyana Büyükelçiliği Maslahatgüzarı Dr. Şander Gürbüz birer konuşma yaptılar.

MÜSİAD'ı tanıtan multivizyon film gösterisinden sonra MÜSİAD Genel Başkanı Erol Yazar bir konuşma yaptı, konuşmasında şunları söyledi: "Dünyadaki mücadele artık ekonomik güçle yapılmaktadır. Viyana tarihimizi ve Batı medeniyetini en köklü şekilde görebileceğimiz bir merkez. Gittiğimiz yerlerde, kuşatma, kin veya intikam duyguları ile değil artık farklı bir ruh hali ile gelmeliyiz. Örnek ol-

9. Avrupa Genişletilmiş İstişare Toplantısı (AGİT), Renaissance Wien Hotel (27 Eylül 1997)

malı, medeniyetimizi en iyi şekilde temsil etmeliyiz. Dünya'da para, mal, hizmet ve insan hareketleri serbestleşirken, farklı bakış açısına, yeni bir vizyona sahip olmalıyız. Herkes akıllı bir liberalleşme içindedir. Bizde 18. yüzyıla ait kalkınım modeli olan "Bırakınız yapsınlar, bırakınız geçsinler" şeklinde değil, 21. yüzyılın rasyonel ve akılcı ekonomik gelişme modelleri ile ahlaki ve beşeri değerlere bağlı kalarak mücadeleyi yürütmeliyiz.

Türkiye'nin ekonomik potansiyeli Avusturya ile karşılıklı ticareti çok daha arttırabilecek düzeydedir. Burada yerleşik 160 bin Türk'ün varlığını değerlendirmek ve mevcut potansiyelimizi daha da arttırmak için buradayız. İşçi psikolojisinden işveren psikolojisine geçiş belli zorlukları getirmektedir. Türkiye'deki sivil örgütlerin yanısıra devletimizin desteğine ve yönlendirmesine ihtiyaç vardır.

Avusturya'nın Türkiye'ye yönelik kredi hatları dolmuş, ancak Orta Asya Ülkelerine yönelik kredileri var. Bu ülkelerle yapılacak ticaret ve yatırım faaliyetlerinde Avusturyalı firmalar ile işbirliği yapılmalı, karşılıklı bilgi birikiminden ve finans imkanlarından yararlanmalı. Ülke içindeki tartışmaları bir tarafa bırakıp, kardeşçe duygular içinde takım oyunu oynamalı. Almanya ve Avusturya ile daha geniş ticari faaliyetlere girişmeliyiz, güçlü bir medeniyetin temsilcileri olarak devlet ile el ele Türkiye'nin örnek bir ülke olması için çalışmalar yapmalıyız.

MÜSİAD

14

AVUSTURYA-MACARİSTAN İŞ GEZİSİ

Kahve arasından sonra ikinci oturumda ise ortak yatırım projeleri görüşüldü. Yatırım projeleri arasında: Frankfurt'tan Bentacom firması temsilcisi Nurettin Arul'un düşük maliyetli telefon ve faks hizmetlerini kapsayan iletişim sektörü ile ilgili projesi, MÜSİAD Tekstil-Deri-Halı-Ayakkabı Meslek Komitesi Başkanı Abdullah Gümüş'ün "Şanlıurfa Harrani Entegre Tekstil Projesi", MÜSİAD İnşaat Komitesi Başkanı ve Safi Alüminyum firması yönetim kurulu başkanı Hamdi Safi'nin "Kooperatifler Birliği" kurulması, İstanbul'dan Dateks İplik Yönetim Kurulu Üyesi Mehmet Damar'ın "Polyester İplik Üretimi" ile ilgili projesi ve Hamburg'dan Lütfü Güler'in Franchising sistemi ile Mağazalar Zinciri projesi ele alındı.

Öğle yemeğinin yenilmesi ile birlikte 9. AGİT tamamlandı ve otobüsle Budapeşte'ye doğru yolu konuldu.

Macaristan Gezisi

(27-28 Eylül 1997)

27 Eylül Cumartesi akşam saatlerinde Budapeşte'ye vardiktan sonra, Tuna nehri üzerinde gemi gezisi yapıldı. Heyet gecenin görkemli atmosferinde nehrin iki yakasındaki Buda ve Peşte bölgelerini seyretme imkanı buldu. Gece Helia Dainbius Thermal Oteli'ne yerleşildi.

Otel uluslararası bir üne sahip olup, sağlık ve fizik tedavi merkezi ile donanmış termal tesisleri bulunmakta. Ertesi sabah kahvaltı öncesi MÜSİAD Heyeti üyeleri termal tesislerine girerek yorgunluklarını attılar.

Tuna Nehrinin iki Yakası, Budin ve Peşte

MÜSİAD

16

AVUSTURYA-MACARİSTAN İŞ GEZİSİ

Orta Avrupa'ya Açılmada Yeni Üs: Macaristan Pazarı

MÜSİAD heyeti 28 Eylül Pazar sabahı Macar işadamları ile Helia Danubius Thermal Otel'de sektörel iş görüşmeleri (workshop) yaptı. Workshop'a MÜSİAD heyeti yanında Macar işadamları ve Macaristan'daki Müslüman işadamları da katıldı. Son 7 yılda 15 milyar dolar yabancı sermaye çeken (1996'da 2 milyar \$) hızlı ekonomik gelişimi ve batının tüketim kalıplarına hızlı adaptasyonu ile Doğu Avrupa'da yabancı çok uluslu şirketlerin üs olarak seçtikleri Macaristan'da özellikle tekstil ürünlerimiz ve gıda ürünlerimiz için büyük bir pazar imkanı mevcut.

Toplantıya T.C. Budapeşte Büyükelçiliği Ticaret Başmüşaviri Monat Balkan ve Yardımcısı Doruk Somunkıran da katıldılar. Monat Balkan MÜSİAD organizasyonu için teşekkür etti. Böyle büyük bir işadamları grubu ile Türkiye-Macaristan arasındaki tarihi ve kültürel bağların, ticari ve yatırım işbirlikleri ile daha da gelişeceğini ifade etti. Türkiye Macaristan arasındaki gayri resmi 250 milyon dolarlık ticaret hacminin en kısa zamanda 1 Milyar dolara çıkarılmasını gerektiğini belirtti. Monat Balkan ayrıca Türkiye-Macaristan arasında imzalanan serbest ticaret anlaşmasının yıl sonuna kadar T.B.M.M.'de onaylanması beklendiğini belirtti. Daha sonra Türk-Macar İşadamları Derneği Başkanı ve Tempo Kft-Bosfor Kft firmaları yönetim kurulu üyesi Osman Şahbaz bir konuşma yaptı ve ülke hakkında bilgi verdi.

Hotel Danubius Helia Hotel: Türk ve Macar işadamları ile toplantı

MÜSİAD Genel Başkanı Erol Yazar da konuşmasında, komünizmin yıkılmasından sonra, serbest piyasa ekonomisine geçen ve yabancı sermayesinin gözde yeri olan Macaristan'ın hızlı gelişen iç pazarının yanında, Orta ve Doğu Avrupa Ülkelerine açılmada ideal bir üs olduğuna işaret ederek, Türk işadamları olarak Macaristan'ın ile ekonomik ilişkileri hızla geliştirmeye çalıştıklarını ve bu amaçla Macaristan'a geldiklerini söyledi. Yazar, tüketim açlığı içinde bakir Pazar olan Macaristan'da başta tekstil, gıda ürünleri olmak üzere tüketim malları alanında çok ciddi ihracat ve hatta yatırım yapma imkanlarının olduğunu vurguladı.

Yazar konuşmasının sonunda toplantının eş başkanı ve Macar Müslüman Cemaat Başkanı Zoltan Bolek'e teşekkür edip MÜSİAD'ın plaketini sundu. Yazar, ayrıca heyete evsahipliği yapan Sayın Osman Şahbaz'a da heyet adına teşekkür etti. Daha sonra ikili ticari görüşmelere geçildi.

Macar Müslüman Cemaati Başkanı Zoltan Bolek ile görüşme

Budapeşte Şehir Turu İzlenimleri

Şehrin tarihi yerlerinin gezilmesine başlamadan önce Gül Baba Türbesi ziyaret edildi. Bektaşî Büyüklerinden Gül Baba 1541 yılında Budin'in fethine katılmış ve burada vefat etmiş. Kendisi XV. yüzyıl sonlarıyla XVI. yüzyılları başlarında yaşa-

MÜSİAD

18

AVUSTURYA-MACARİSTAN İŞ GEZİSİ

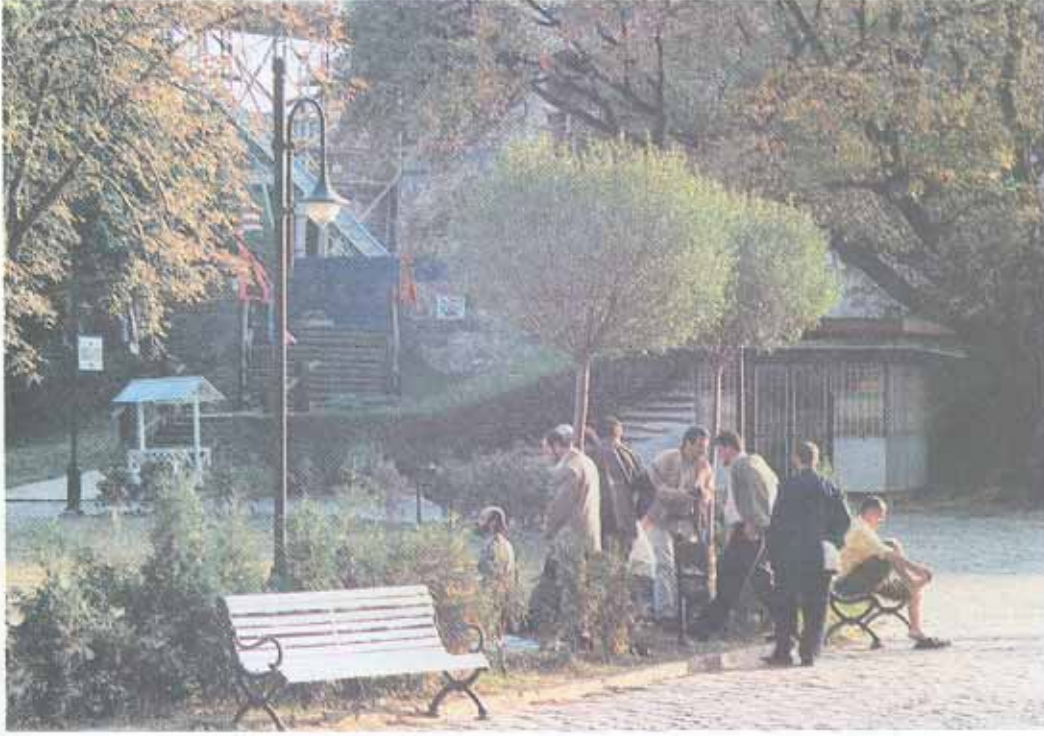
miş şair bir Bektaşî dervişidir. Doğum tarihi bilinmiyor. Asıl adı Cafer'dir. Külâhında daima bir gül taşıdığı için Gül Baba, Gül Dede lakabıyla tanınmıştır. Evliya Çelebi'ye göre Merzifon'lu yeni belgelere göre de Isparta ili Uluborlu ilçesinin İlegüp köyündendir. 1531 yılında Kanuni Sultan Süleyman'ın daveti üzerine Budin'e gönderilmiş, bir tekke kurmuş, İslamın hoşgörüsü ile kısa zamanda Buda (Budin) halkının sevgilisi haline gelmiştir. 1541 yılında 1 Eylül günü Budin Savaşında şehit düşmüştür. 2 Eylül 1541 günü Şeyhülislam Ebussuud Efendi'nin kıldırıldığı cenaze namazına Kanuni Sultan Süleyman da katılmış, Budapeşte'de bugün türbesinin bulunduğu yere gömülmüştür. Türbenin bulunduğu tepeye "Gül-tepe-Rozsadomb" adı verilmiş, yanında Gül Baba Bektaşî Tekkesi yaptırılmıştır. Bu tekke 1686 yılında yıkılmıştır. Gül Baba'nın sekizgen türbesi II. Dünya Savaşı sırasında ağır hasara uğramış, 1963 yılında Macar hükümeti tarafından eski haline getirilmiştir. 1997 yılında Türk-Macar hükümetlerinin işbirliği ile Kültür Bakanlığı tarafından restorasyonu tamamlanan türbe geçtiğimiz ay Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel tarafından ziyarete açıldı. Budapeşte'nin en zengin ve en seçkin evleri bu bölgede yer alıyor.

Gülbaba türbesinden sora Citadel bölgesi ve Budin kalesi ziyaret edildi. Burada ayrıca meşhur Budapeşte Hilton Oteli gezildi.

Gül Baba türbesi (Budapeşte)

Öğle yemeği Türk-Macar İşadamları Derneği Başkanı Osman Şahbaz'ın misafiri olarak bir balık restoranında yenildi. Yemekten sonra Estergon Kalesi'ne doğru hareket edildi. Şarkılara, türkülere konu olan Estergon kalesi tüm heybeti ile Tuna nehrinin kıyısındaki tepede dururken, heyet yine dualarla ecdadını andı, ikinci namazını burada eda etti.

Estergon Kalesinde ikindi namazı

Kale ziyaretinden sonra akşam kalkacak olan uçağımıza yetişmek üzere Viyana Havaalanı'na doğru yola devam edildi.

MÜSİAD

20

AVUSTURYA-MACARİSTAN İŞ GEZİSİ

Gezi İle İlgili Bazı Katılımcı İşadamlarının Görüşleri

Necdet Külünk:

Bu yolculuklar sabır isteyen işler, Dindar müteşebbisler olarak iş hayatında çok yeniyiz. Her gün biraz daha tecrübe kazanıyoruz. Bosna-Hersek gezisinde olduğu gibi çok değişik duygularla bu topraklardan ayrılıyorum.

Ömer Dalgakıran:

Keşke MÜSİAD 30 yıl önce kurulmuş olsaydı ve bu hizmetler o zamandan başlasaydı. MÜSİAD'da bu geziler yanında fizibiliteler-yatırım projeleri daha da geliştirilerek artsın.

Abdullah Hamidi:

Çalışmalara teşekkür ediyoruz. İyi bir iş gezisi oldu. Ayrıca güzel ve tarihi yerleri gördük.

Serdar Yeşil:

İstanbul beton yığını, Avusturya-Macaristan yemyeşil ülkeler. Bu gezi bize çevrenin, yeşili korumanın önemini gösterdi. Hepimiz birer metre fidan alıp, ağaçlar dikelim. Yüce dinimizde ağaç ve yeşil sevgisi vardır.

İbrahim Algur:

Geziden oldukça istifade ettim. Gezilerde ticari boyut daha da arttırılmalı.

Fatih Yülek:

Teşekkür ederim. Gezi faydalı oldu.

Mehmet Özalp:

Başarılı ve güzel bir gezi oldu.

Dr. Nilgün Yönten:

Dış gezilere hanımlar daha ağırlıklı olarak katılmalı. Türkiye'nin gönüllü elçileri olarak her konuda titiz ve örnek çalışmalara devam etmeliyiz.

Dr. Yakup Yönten:

Elçiliklerimizin yurtdışında etkinlikleri ve faaliyetleri artırılmalıdır. Ortak projeler konusunda ön çalışmalar yapıp katılımcılara ulaştırılmalı.

Avusturya Ekonomisi ve Türkiye ile Dış Ticareti*

Ülke:

Batı Alp Dağlarını alt kısmını ve Danube Bölgesini kapsayan Avusturya, İç Avrupa'nın kuzeyinde yer alır. Avrupa'nın ortasında olmasından dolayı, bir kalp meşabesinde, diğer Avrupa ticaret ve kültür merkezleri arasında bir santral görevi görmektedir. 9 eyaletten oluşmuş Federal bir sisteme sahip olan Avusturya'nın yüzölçümü 83.855 km²'dir. Ülkenin % 46'sı ormanlarla kaplıdır. Geyik, tilki, sincap, keklik gibi hayvanların çokluğu Avusturya'da avcılığı geliştirmiştir.

Eyaletler:

Burgenland, Carinthia, Lower Avusturya, Salzburg, Styria, Tyrol, Upper Avusturya, Viyana ve Voralberg, başlıca Avrupa kavimleri olan Alman, Latin ve Slav'ları bünyesinde barındıran Avusturya'nın Almanya, Çek Cumhuriyeti, Slovakya, Macaristan, Slovenya, İtalya, İsviçre ve Lichtenstein ile sınırı bulunmaktadır.

1994 verilerine göre, Avusturya'nın nüfusu 8 milyondur. 1991'de nüfusun % 48,2'si erkek, % 51,8'i kadınlardan oluşmaktaydı. Kadınlar için ortalama ölüm yaşı 79,3, erkekler için 72,8'dir.

Avusturya nüfusunun % 98'ini Alman ırkı oluşturmakla beraber diğer bazı Avrupa ırklarına da rastlanmaktadır. Slovenler, Çekler ve Slovaklar. Başkentin Viyana olduğu ülkede, iklim Avrupa kara ikliminin özelliklerini taşır. Kuzeybatı ve Batı Rüzgarları hakimdir. Alpler'de ılıman yazlar ve karlı kışlar, burayı kış sporları bakımından aranan bir yer haline getirmiştir. Ülkenin Doğusu yaz aylarında sıcaktır.

* Kaynak: T.C. Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı, Anlaşmalar Genel Müdürlüğü.

MÜSİAD

22

AVUSTURYA-MACARİSTAN İŞ GEZİSİ

Avusturya'da Hayat

Avusturya yüksek hayat standartlarına sahip olup, çevre temizliği ve güvenlik konularında da bir çok Avrupa ülkesinden gelmektedir. Dünyaca meşhur Viyana Filarmoni orkestrasının yeni yıl konseri, Salzburg festivali veya Viyana festivali bize ülkenin kültürel zenginliğini anlatmaya yeterlidir. Hydn, Mozart, Schubert ve Johann Strauss gibi Avusturya'nın kültür temsilcileri eserleriyle birlikte ünlerini dünyanın dört bir yanına duyurmuşlardır. Başta Osmanlılardan olmak üzere camiler, tarihi eserler, müzeler ve köprüler, Türkiye'den gidecek turist ve işadamlarının dikkatini çekecek özelliktedirler.

Viyana'da Yaşamış Ünlü Sanatçılar*

Viyana şehri klasik Batı kültür merkezlerinden biri olarak tanınmasının yanında, Klasik Batı Müziğini geliştiren en büyük bestekarların yaşadığı mekan olarak bilinmektedir.

Rudolf von Alt	(1812-1905)	Ressam
Ludwig van Beethoven	(1770-1827)	Bestekar
Alban Beng	(1885-1935)	Bestekar
Johannes Brahms	(1833-1897)	Bestekar
Anton Bruckner	(1824-1896)	Bestekar
Frederic Chopin	(1810-1849)	Bestekar
Antonin Dvorak	(1841-1904)	Bestekar
Albin Egger-Lienz	(1868-1926)	Ressam
Edmund Eyslel	(1874-1949)	Bestekar
Johann Bernhard Fischer von Erlach	(1656-1723)	Mimar
Sigmund Freud	(1856-1939)	Fizikçi
Johann Joseph Fux	(1660-1741)	Bestekar
Christoph Willibald Gluck	(1714-1787)	Bestekar
Johann Wolfgang von Goethe	(1749-1832)	Şair, Piyes Yazarı
Franz Grillparzer	(1791-1872)	Şair, Piyes Yazarı
Franz Kafka	(1883-1924)	Yazar
Emmerich Kalman	(1882-1953)	Bestekar
Gustav Klimmt	(1862-1918)	Bestekar

* Kaynak: From A to Z VIENNA, Freytag-Berndt U. ARTARIA WIEN

Josef Lanner	(1801-1843)	Bestekar
Franz Lehar	(1870-1948)	Bestekar
Adolf Loos	(1870-1933)	Mimar
Gustav Mahler	(1860-1911)	Bestekar
Wolfgang Amadeus Mozart	(1756-1791)	Bestekar
Franz Schmidt	(1874-1939)	Bestekar
Arthur Schnitzler	(1862-1931)	Yazar ve Bestekar
Franz Schubert	(1797-1828)	Bestekar
Robert Schumann	(1810-1856)	Bestekar
Robert Stolz	(1880-1975)	Bestekar
Oscar Straus	(1870-1954)	Bestekar
Johann Strauss Junior	(1804-1849)	Bestekar
Josef Straus	(1864-1949)	Bestekar
Franz von Suppeer	(1819-1895)	Bestekar
Otto Wagner	(1841-1918)	Mimar
Richard Wagner	(1813-1883)	Bestekar
Carl Mami von Webel	(1786-1826)	Bestekar
Franz Wefel	(1890-1945)	Şair ve Yazar
Hugo Wolf	(1860-1903)	Bestekar
Carl Michael Ziehrer	(1881-1941)	Yazar

Tablo: Avusturya'nın Temel Ekonomik Göstergeleri

- Nüfusu	: 8.065.000 kişi.
- Nüfus artış oranı	: % 1,3
- Gayri Safi Milli Hasıla	: 225,5 milyar dolar
- Kişi Başına GSBH	: 27.840 dolar
- GSMH Yıllık büyüme oranı (1996)	: % 1,7
- İhracatı	: 60 milyar dolar
- İthalatı	: 70 milyar dolar
- Enflasyon oranı	: % 1,7
- Turizm geliri	: 14 milyon dolar

Bir AB Ticaret Merkezi Olarak Avusturya

Avusturya 1 Ocak 1995'ten bu yana AB'ye üyedir. Bu 380 milyon tüketiciye hitap etme şansını vermektedir. Bu rakama 280 milyonluk Doğu Avrupa ve İsviçre pazarı dahil değildir. AB üyeliği, doğal olarak Avusturya'ya Gümrük Birliği, Ortak tarımsal politika, Ortak Ticaret Politikası, Endüstri Politikası, Vergilendirme ve AB bütçe işbirliği alanlarında söz sahibi olmasını getirmiştir. Maastricht anlaşmasının taraflarından olması Avusturya'yı müstakbel ekonomik ve para birliği, ortak dil ve güvenlik politikaları açısından da önemli konuma getirmektedir.

Politika ve ekonomisindeki istikrar, Avusturya'da yatırım ve ticareti düşünen firmalar için bulunmaz bir avantajdır. Ekonomik istikrarının en önemli nedeni nakit para politikası ve Şilingi, Alman markına bağlı kılınmasıdır. Ayrıca Avusturya, Avrupa para sistemine de üyedir. Tüm ekonomik göstergeler (kalkınma hızı, işsizlik, bütçe...) şilingin istikrarını göstermektedir.

Dünyada, finans güvenliği bakımından Singapur ve Danimarka'dan sonra üçüncü sıradadır.

Avusturya İle Nasıl Ticaret Yapılır?

Avusturya'ya mal genelde herhangi bir ithalat-ihracat firmasına satım yolu ile gerçekleştirilir. Bazı ithalatçılar her türlü mal satın alıyorsa da, genelde ülkeye ve mala göre özel bir yoğunluk kazanma yoluna gidiliyor.

Önemli bir nokta, Avusturya'da yalnız toptancıların değil, perakendecilerin de ithalat yapmasıdır. Piyasanın küçüklüğünden ve siparişi verilen malın azlığından dolayı bazen ithal direkt olarak değil de, başka bir Avrupa ülkesi kanalıyla yapılmaktadır.

Tekstil, giyim, temizleme ve tuvalet malzemeleri, kozmetik gibi alanlarda piyasa doyum noktasına ulaştığından, bu ürünleri Avusturya'ya satmak güç olabilir. Avusturya pazarına rekabetten dolayı girmek biraz zorsa da, ihracatçılar iyi bir önpazar çalışmasıyla bir varlık gösterebilirler. Bu konuda profesyonelleşmiş Avusturya'daki pazar araştırması şirketlerinden yararlanabilirler.

Önemli bir nokta, Avusturya'da yalnız toptancıların değil, perakendecilerin de ithalat yapmasıdır. Piyasanın küçüklüğünden ve siparişi verilen malın azlığından dolayı bazen ithal direkt olarak değil de başka bir Avrupa ülkesi kanalıyla yapılmaktadır.

Tekstil, giyim, temizleme ve tuvalet malzemeleri, kozmetik gibi alanlarda piyasa doyum noktasına ulaştığından, bu ürünleri Avusturya'ya satmak güç olabilir. Avusturya pazarına rekabetten dolayı girmek biraz zorla olsa da, ihracatçılar iyi bir önpazar çalışmasıyla bir varlık gösterebilirler. Bu konuda profesyonelleşmiş Avusturya'daki pazar araştırması şirketlerinden yararlanabilirler.

Avusturyalı Bir Alıcıdan Sipariş Alırken Şu Konulara Dikkat Edilmelidir:

- 1- Ticari mal ve paketlenmesi hakkında kısaca bilgi, özel ölçekler (metre sistemi), kalite bilgileri ve teknik bilgiler.
- 2- Fiyat (indirim ve iskonto dahil), Avusturya şilingine, dolar veya Alman markına çevrilmelidir. İhracatçıların siparişleri için uluslararası ticaret odası terimlerini (INCOTERMS) kullanmaları tavsiye olunur.
- 3- Mümkünse reklam dökümanları ve tüketim malları için ürünlerin nümunesi de gönderilmelidir.
- 4- Teslim hakkındaki açıklamalar, ürünün teslim zamanı.
- 5- Siparişler İngilizce veya Almanca olmalıdır.

Avusturyalı alıcı sipariş yaptıktan sonra ihracatçının teyid etmesini bekler. Eğer sipariş herhangi bir değişiklik yapılmadan kabul edilmişse, genel bir konfirme yeterlidir. Değişiklik yapılmışsa onun belirtilmesi ve konfirme edilmesi gerekmektedir.

Mallarını direkt tüketicilere ve perakende satıcılarına ihraç etmek isteyen firmalar, Avusturya'da 9000 dolayındaki satış acentelerinden biriyle bağlantı kurabilirler. Her yıl 20 milyon dolar civarında iş hacmi olan bu acenteler, Avusturya'da yaygın olarak kullanılmaktadır. Bu acentelerin isim ve adresleri kolaylıkla temin edilebilir.

Avusturya ve Avrupa Birliği

Avusturya yapılan referandumdan sonra 1 Ocak 1995'ten itibaren Avrupa Birliği'ne tam üye olmuştur. AB dışında Avusturya'ya ihracat yapan ülkeler için AB'ye girişin getirdiği en büyük avantaj, Avusturya'nın uygulamaya geçtiği ortak ithalat ihracat vergisi (tariff) ve gümrük politikasıdır. AB'nin uyguladığı ortalama ithal vergisi oranı (duty) % 5,4 civarındadır. Ayrıca AB ticaret mallarının % 60'ını da gümrüksüz ithal etmektedir.

AB'nin ortak gümrük birliği kuralları, Avusturya'nın mahalli kurallarından daha önceliklidir. Avusturya'nın gümrük vergileri, Avrupa Birliği'nin Ortak Gümrük Tarifesi'ne bağlıdır. Gümrük Vergileri gümrük kapılarındaki son işlemler sonucunda ödenir. Bununla birlikte AB içerisinde üretimi olmayan bazı ürünlerin gümrük vergileri 6 aydan 1 yıla kadar uzatılabilir.

Dış Ticaret Politikası

Avrupa Birliği'nin dış ticareti genel olarak liberalleştirilmiştir. Bununla birlikte, istisna ve müeyyide olarak, ithalat kotaları, gözetim ve koruma kuralları, damping ve illegal girişe karşı kuralları vardır. Birleşmiş Milletler'in koyduğu ticaret ambargolarına, örneğin Irak ve Libya'ya karşı, uyulmaktadır. Çeşitli ülkelerden tekstil ürünlerinin ithali üretici ülkelerle yapılan karşılıklı anlaşmalarla gözetim ve kontrol altında tutulmaktadır.

AVUSTURYA - TÜRKİYE DIŞ TİCARETİ

Tablo: Avusturya -Türkiye Arasındaki Ticaret (1996 sonu)

İhracatımız	: 287 milyon dolar (1995'e kıyasla % 4,2'lik artış)
İthalatımız	: 531,4 milyon dolar (1995'e kıyasla % 80,7'lik artış).

Tablo: Türkiye - Avusturya Dış Ticaretinin Ürün Bazında Dağılımı

	İthalatımız (1000) Avusturya Şilingi)		İhracatımız (1000) Avusturya Şilingi)	
	1996	1995	1996	1995
Gıda	142820	120820	733872	765421
İçecek ve Tütün	6250	2278	49313	49031
Hammadde	344429	249833	376454	470533
Kimyasal Madde	481855	346684	59704	23055
İşlenmiş Ürünler	1457388	923097	448551	359007
Makina	2531223	1058863	356246	292996
TOPLAM	5114959	2840378	3969823	3533263

* Dış Ticaret Müsteşarlığı

Türkiye'nin Avusturya'ya başlıca İhraç Ürünleri: Örülmemiş giyim eşyası, sebze ve meyveler, müstahzarları, deri eşya, elektrikli makineler, otomotiv ve yan sanayi, tuz, kükürt, çimento.

Türkiye'nin Avusturya'dan başlıca İthal ettiği ürünler: Kazanlar, makineler, kağıt, karton, elektrikli makineler, plastikler, demir çelik, kimyevi maddeler, organik kimyasallar.

Macaristan Ekonomisi ve Türkiye ile Dış Ticareti*

Resmi İsmi	Macaristan Cumhuriyeti
Coğrafi Konumu	Orta Avrupa (Avusturya, Slovakya, Romanya, Sırbistan, Hırvatistan ve Slovenya ile ortak sınırları var.)
Yüzölçümü	93.030 Km ²
Nüfus	10.300.000 (Nüfusun % 21'i 14 yaşın altında ve % 60'ı 15-69 yaşları arasında)
Nüfus Yoğunluğu	19 (Km ² başına)
Başkent	Budapeşte (Nüfusu 2 milyon)
İklim	Akdeniz ve Atlantik'ten etkilenmiş kıta Avrupa'sı iklimi
Ortalama Sıcaklık	Ocak-2°C, Haziran 23°C
Lisan	Macarca
Para Birimi	Macar Forint'i (HUF). (29 Mart 1997 itibariyle döviz kuru; 1 USD = 176.25 HUF)
Yaklaşık harcamalar:	• Fast - Food: 3-5 \$ • Lokanta Yemeği: 8-10 \$ • Konaklama (pansiyon): 5-8 \$ • Konaklama (Otel): 10-15 \$
Din	Katolik (Çoğunluk), Protestan, Musevi
Kentsel Nüfus Oranı	% 60
Nüfus Artışı	-0.1 (düşme eğiliminde!)
Ortalama Ömür	Erkek 66, Kadın 74, (düşme eğiliminde!)
Yerel Saat	Kışın GMT + 1 saat, yazın GNT + 2 saat (Batı Avrupa'da olduğu gibi)
Resmi Tatiller	1 Ocak, 15 Mart, 1 Mayıs, 20 Ağustos, 23 Ekim, 25-26 Aralık
Elektrik	220 V, 50 Hz
Ağırlık ve Uz. ölçü bir.	Metrik
Turizm	Senede 2 Milyon ziyaretçi

* Kaynak: Macaristan Başkonsolosluğu, İstanbul

MÜSİAD

28

AVUSTURYA-MACARİSTAN İŞ GEZİSİ

Macaristan Ekonomisi Hakkında Temel Göstergeler

	1995	1996
Kişi Başına GSMH (\$USD)	4.300	4.720
GSMH Artışı (%)	1,5	1,5
Bütçe Açık Oranı (%)	2,5	1,7
Dış Borç (milyar USD)	16,8	14,3
Enflasyon (%)	20,0	24
Sanayi Mallarındaki Üretim Artışı (%)	4,6	3,4
İhracat (milyar USD)	14,3	16,0
İthalat (milyar USD)	16,4	18,6
Yabancı Sermaye Akışı (%)	4,6	2,0
Turizm Geliri (milyar USD)	1,7	2,2
İşsizlik Oranı(%)	10,9	10,7

Tablo: Macaristan'ın Dış Ticareti (milyon dolar)

	1992	1993	1994	1995
İhracat	10.704,8	8.806,8	10.587,5	12.867,0
İthalat	11.066,2	12.430,3	14.449,3	15.466,2
Denge	-361,4	-3.623,4	-3.861,7	-2.599,2

Tablo: Macaristan'ın Dış Ticaretinin Bölgesel Dağılımı (%)

İhracat	1980	1989	1990	1995
Almanya	9,9	11,9	16,8	28,7
Avusturya	4,2	6,5	7,5	10,1
İtalya	4,8	4,7	5,9	8,5
Rusya	31,0	25,3	20,7	6,4
Fransa	...8	2,4	2,7	4,0
ABD	4,3	3,3	3,5	3,2
İthalat	1980	1989	1990	1995
Almanya	12,0	16,0	17,3	23,4
Rusya	28,8	22,1	19,1	11,8
Avusturya	5,5	8,6	9,9	10,7
Fransa	2,3	2,2	2,0	4,0
ABD	2,6	2,5	2,6	3,1

Ödemeler Dengesi (milyar dolar)

	1990	1991	1991	1993	1994
- Mal İhracatı	9.151	9.688	10.097	8.119	7.648
- Mal İthalatı	-8.617	-9.330	-10.108	-12.140	-11.364
Ticaret Dengesi	534	358	-11	-4.021	-3.716
- Diğer mal, hizmet ve gelir					
* Alacakları	3.165	2.843	3.829	3.301	3.793
* Borçları	-4.107	-3.669	-4.324	-4.274	-5.040
- Karşılıksız transferler	787	868	858	732	909
Cari İşlemler Dengesi	379	403	352	-4.262	-4.053

Kaynak: Macaristan Başkonsolosluğu, İstanbul

Son gelişmeler

- 1995 yılında gayri safi milli hasıla % 1,5 ve 1996 yılında % 1 artış gösterdi.
- Dış borçlar 1996 yılı sonu itibari ile geçen yıla nazaran 16,8 milyar \$'dan 14,3 milyar \$'a düştü.
- Bütçe açığı 1995 yılında GSMH'nin % 6,5'u idi. Bu oran 1996 yılında % 3,8'e indi.
- Döviz rezervi Aralık 1996 itibari ile 10 milyar dolara ulaşmıştır.
- 1995 yılında cari açık 2,5 milyar \$'dı (GSMH'nin % 5,5'i). 1996 yılında bu rakam 1,7 milyar dolar oldu.
- 1996 yılında ihracat 16 milyar dolara, ithalat ise 18,6 milyar dolara ulaştı. Büyüme, ithalat ve ihracatta olsun, bir önceki yıla nazaran % 12'lik bir artış gösterdi.
- İhracat'ın % 71'ini OECD ülkeleri, % 4'ünü gelişmekte olan ülkeler ve % 24'ünü eski sosyalist ülkeler ile yapmıştır.
- Turizm gelirleri 1996 yılında % 29,4 artış göstererek 2,2 milyar dolara ulaşmıştır.
- 1995 yılında % 10,9 olan işsizlik oranı, 1996 yılı sonu itibariyle % 10,7'e düşmüştür.

MÜSİAD

30

AVUSTURYA-MACARİSTAN İŞ GEZİSİ

- Sanayi üretimi 1996 yılında % 2,3 artmıştır. Toplam sanayi satışları % 3,1 oranında artmış, yurt içi satışlar % 1,2 azalırken, ihracat satışları % 13,5 artmıştır.
- 1996 yılında ihraç edilen sanayi mallarında bir önceki yıla kıyasen % 13,5'lik, tarımsal ürünlerde ise % 5,1'lik artış olmuştur.

Özelleştirme

- 1990 yılından bu yana kadar kamu kuruluşlarının % 75'i özelleştirildi.
- GSMH'nin % 70'i özel sektör tarafından sağlanmaktadır.

Yabancı Yatırımlar

- 1996 sonu itibarıyla yabancı sermaye 15 milyar Dolar'a ulaşmıştır. 1996 senesinde yaklaşık 2 milyar USD yabancı sermaye akışı olmuştur.
- Şu anda 250.000'den fazla yabancı şirket faaliyet vermekte ve ülkenin ihracatının % 70'ini gerçekleştirmektedir. ABD, Almanya, Fransa ve Avusturya yabancı yatırım ülkelerinin başında yer almaktadır.
- Telekomünikasyon imalat sanayii, elektrik ve gaz hizmetleri, toptan ticaret ve banka sektörü yabancı yatırımcıların çoğunun ilgisini çekmektedir.

Macaristan'ın Türkiye ile Olan Ticareti

İhracatımız (1996 ilk 10 ay): 84,3 milyon dolar

İthalatımız (1996 ilk 10 ay): 80,7 milyon dolar

- **Türkiye'nin Macaristan'a Başlıca İhraç Ürünleri:** Örmeye giyim eşyası, sentetik suni filamentler, elektrikli makineler, örülmemiş giyim eşyası, ayakkabı, pamuk, tütün, sentetik suni devamsız lifler, jeans pantolon.

- **Türkiye'nin Macaristan'dan Başlıca İthal Ettiği Ürünler:** Hububat, demir-çelik, plastikler, kağıt, karton, organik kimyasallar, elektrikli makineler, otomotiv ve yan sanayi.

Türkiye ile Macaristan Arasındaki Serbest Ticaret Anlaşması*

Türkiye'nin Avrupa Birliği ile tamamladığı Gümrük Birliği gereği Ortak Dış Ticaret Politikasına ve A.B.'nin 3. Ülkelerle akdettiği tercihli anlaşmalara uyum gereği olarak, Türkiye ve Macaristan bir Serbest Ticaret Anlaşması imzaladılar.

1 Ocak 2001 tarihinde sona erecek olan bir geçiş döneminden sonra iki ülke arasında yapılan anlaşma ile beraber Dünya Ticaret Örgütüne (eski adıyla GATT) dayanarak serbest ticaret bölgesi oluşturacaklardır.

Türkiye ile Macaristan'ın ticari ve ekonomik ilişkilerini önemli ölçüde etkileyecek bir adım olan Türkiye-Macaristan Serbest Ticaret Alanı Anlaşması, 8 Ocak 1997 tarihinde Budapeşte'de Devlet eski Bakanı Sayın Ayfer YILMAZ ile Macaristan Sanayi, Ticaret ve Turizm Bakanı Szaboles FAZAKAS arasında imzalanmıştır.

Gerek Türkiye, gerek Macaristan, bölgedeki diğer ülkelerle de benzer anlaşmalar imzalayarak 2000'li yıllarda gümrük engellerinin olmayacağı geniş bir "Avrupa Serbest Ticaret Alanı" oluşturulması amacıyla çalışmalarını sürdürmekte olup, bu Anlaşma sözü edilen planın ilk aşamasını teşkil etmektedir.

Türkiye-Macaristan Serbest Ticaret Alanı Anlaşması henüz yürürlüğe girmemiş olup, her iki ülkede de Parlamento onayından geçmesi gerekmektedir. Bunun ardından, Anlaşma, iki ülkenin de resmi gazetelerinde yayınlandığı tarihte yürürlüğe girecektir.

Anlaşmanın Amacı

Türkiye-Macaristan Serbest Ticaret Alanı Anlaşmasının iki önemli amacı vardır:

- Türkiye ile Macaristan arasındaki sanayi ürünleri ticaretinde uygulanmakta olan gümrük mevzuatı ve bu gibi ticareti zorlaştıran unsurları aşamalı olarak kaldırarak iki ülke arasında bir serbest ticaret alanı oluşturmak, böylelikle ticaret ilişkilerini kuvvetlendirmek (tekstil ve konfeksiyon ürünleri de sanayi ürünü kapsamına girmektedir). Tarım ürünleri ticaretinde ise, şimdilik serbest ticaret öngörülmemekle birlikte, her iki ülke de birbirlerine karşı uyguladıkları gümrük vergilerinde belli oranlarda indirim yapmayı ve bu suretle birbirlerine daha avantajlı bir gümrük rejimi uygulamayı taahhüt etmiştir.
- Avrupa bütünleşme süreci içinde her iki ülkenin de konumunu güçlendirmek. Bilindiği gibi, Türkiye, Avrupa Birliği (AB) ile oluşturduğu Gümrük Birliği çerçeve-

* Kaynak: T.C. Budapeşte Büyükelçiliği, Ticaret Başmüsavirliği.

sinde, AB üyesi ülkelere sanayi ürünleri ticaretinde uyguladığı gümrük vergilerini önemli ölçüde sıfıra indirmiş, karşılığında AB'den de benzer indirimler elde etmiştir. Öte yandan, Macaristan da AB ile imzaladığı Ortaklık Anlaşması sonucu, AB menşeli ürünlerin ithalatında uyguladığı gümrük vergilerini indirmiş ve karşılığında AB'den benzeri tavizler elde etmiştir. Bu durumda, Türkiye ile Macaristan'ın birbirlerine hala eski yüksek gümrük vergilerini uygulamaya devam etmeleri, iki ülke için de dezavantaj yarattığından, mevcut Serbest Ticaret Alanı Anlaşması'nın imzalanması her iki ülkenin de çıkarları açısından gerekli hale gelmiştir.

Türkiye, Macaristan'ın yanısıra Romanya, Polonya, Bulgaristan, Slovakya, ve Çek Cumhuriyeti ile de benzer anlaşmalar imzalamak amacıyla görüşmeler yapmaktadır. Bu anlaşmalar sayesinde, Türkiye, AB ile bu ülkeler arasında oluşturulmakta olan serbest ticaret bölgesinin dışında kalmayacaktır.

Anlaşmanın Getirdikleri

Türkiye-Macaristan Serbest Ticaret Alanı Anlaşması, iki ülke arasındaki ticareti dört ana grup altında düzenlemektedir; sanayi ürünleri, tarım ürünleri, tekstil ürünleri, kömür ve demir-çelik ürünleri. Bu grupların herbiri için Anlaşmada yer alan hükümler aşağıda özetlenmektedir:

Sanayi ürünleri:

Anlaşma, sanayi ürünleri ticaretinde iki tür rejim öngörmektedir:

- Sanayi ürünlerinin önemli bir bölümünde her iki ülkenin de uyguladığı gümrük vergileri, Anlaşmanın yürürlüğe girdiği tarihten itibaren sıfıra indirilecektir.
- Geri kalan sanayi ürünleri, her iki ülkenin, gümrük vergilerini bir anda kaldırarak aniden dış rekabetle karşı karşıya bırakmayı uygun görmedikleri ürünlerdir. Bu tür "hassas" kabul edilen sektörlerde uygulanan gümrük vergilerini aşamalı olarak indirmek konusunda anlaşmaya varılmıştır. Bu nedenle, Anlaşmanın ekinde, gerek Türkiye'nin, gerek Macaristan'ın "hassas" olarak kabul ettiği ürünleri gösteren listeler yer almaktadır. Macaristan'ın bu ürünlerde yapacağı gümrük vergisi indirimleri, her bir ürün için 29 Şubat 1992 tarihinde uygulamakta olduğu vergi üzerinden hesaplanacaktır. Bu nedenle, herhangi bir ürüne o tarihte uygulanan vergi, "temel vergi" olarak kabul edilmektedir. Bu çerçevede, Macaristan'ın hassas ürünlerde tahsil ettiği gümrük vergilerinin indirimi aşağıdaki takvim çerçevesinde yapılacaktır:

- Anlaşmanın yürürlüğe girdiği tarihte:	temel verginin % 60'ına,
- 1 Ocak 1998 tarihinde:	temel verginin % 45'ine,
- 1 Ocak 1999 tarihinde:	temel verginin % 30'una,
- 1 Ocak 2000 tarihinde:	temel verginin % 15'ine,
- 1 Ocak 2001 tarihinde:	sıfıra indirilecektir.

Tarım Ürünleri:

Anlaşma, serbest ticaret rejimini yalnızca sanayi ürünleri için öngörmektedir. Bununla birlikte, iki ülkenin tarım ürünleri ticaretinin de geliştirilebilmesini teminen, karşılıklı olarak bazı tarım ürünlerine uygulanan gümrük vergilerinde indirim yapılması kararlaştırılmıştır. Bu indirimler, belli bir miktar dahilindeki ithalat için uygulanacak olup, bu miktarın üzerinde kalan ithalatta şu anda yürürlükte olan vergi miktarları tahsil edilmeye devam edecektir.

Tarım ürünlerinde yapılacak indirimler Anlaşmanın "C Protokolü"nde ayrıntılarıyla belirtilmektedir. Buna göre, Macaristan'ın Türkiye'den ithalatta gümrük vergisi indirimi yapacağı tarım ürünleri şunlardır: patates, domates, antep fıstığı, fındık, kuru incir, portakal, mandalin ve klementin, limon, greyfurt, kuru üzüm, kuru kayısı, salatalık ve korniyon, zeytin, konserve domates, bazı sebze konserveleri, yer fıstığı, bazı portakal suları, elma suyu, tütün, hazır çorbalar, bira, margarin, hazırlanmış ton balığı, bisküvi ve gofretler, makarnalar.

Türkiye'nin Macaristan'dan ithalatta gümrük vergilerini indireceği tarım ürünleri ise şunlardır: bazı canlı hayvanlar, dondurulmuş etler, peyniraltı suyu, buğday ve mahlut (takvim çerçevesinde), mısır (takvim çerçevesinde), ayçiçeği tohumu (takvim çerçevesinde), ham ayçiçek yağı (takvim çerçevesinde), homojenize müstahzarlar (bebek maması), homojenize sebzeler (bebek maması), üzüm suyu, elma suyu, köpüklü şarap, şarap, margarin, tatlı mısır.

Tekstil Ürünleri:

Anlaşma, tekstil ürünleri ticaretini ayrı bir Protokol ile (Protokol A) düzenlemektedir. Buna göre, Macaristan'ın Türkiye'den ithal edilecek tekstil ürünlerine uygulayacağı gümrük vergisi indirimleri, yukarıda "Sanayi Ürünleri" bölümünde açıklandığı gibi yapılacaktır. Bir başka deyişle, Macaristan Türkiye'ye uyguladığı gümrük vergilerini aşamalı olarak indirip 2001 yılında, bunun dışında kalan tekstil ürünlerinde uygulanan vergileri ise Anlaşmanın yürürlüğe girdiği tarihte sıfırlayacaktır. Hangi ürünlerin hassas kabul edildiği Anlaşmanın ekindeki ayrıntılı listelerde belirtilmiştir.

Macaristan'ın tekstil ürünlerinde uygulamakta olduğu kotalar açısından şu düzenlemeler getirilmiştir: Öncelikle, şu anda Macaristan genelinde uygulanan "global kota" sistemi içinden Türkiye'ye ayrılacak pay garanti altına alınmıştır. Buna göre, 1997 yılında kotalar içinden Türkiye'ye tahsis edilecek pay miktarı aşağıda yer almaktadır:

Dış giyim (felsöruházat)	3,8 milyon \$
İç giyim (rövidáru)	1,0 milyon \$
Diğer giyim (egyéb ruházat)	0,6 milyon \$
Kumaş (méteráru)	1,0 milyon \$
İkinci el giyim (haszuál ruha)	—

ISBN 975-7215-19-8